

Komplettering av Haninge kommuns förstudieansökan ”Estetiskt-praktiska byggutbildningar i skärgårdens kulturmiljöer, dnr 2013-3010057 , version 2014-01-19

Övergripande syfte

Förstudien skall undersöka det realistiska i partnerskapets uppfattning om att en kvalificerad utbildning/arbetsmarknadsinsats när det gäller skärgårdens kulturmiljöer skulle kunna öppna upp ”en ny arbetsmarknad”. En arbetsmarknad som också skapar en ny nisch också när det gäller nybyggnation.

Förstudien skall också ge svar på vår hypotes om denna arbetsmarknad är speciellt lämpad för ungdomar som har svårt att hitta rätt på arbetsmarknaden och för utlandsfödda med hantverksbakgrund samt personer utanför de traditionella rekryteringsgrupperna som normalt söker byggutbildning.

Mål för förstudien

Förstudien skall

Kartlägga företag inom denna bransch om behovet av att rekrytera specialkompetenta hantverkare när det gäller renovering av skärgårdens kulturbyggnader/nybyggnation med traditionell kunskap när det gäller arbetsmarknads/utbildningsinsatser för att kunna öppna upp en ny arbetsmarknad för ungdomar och för utlandsfödda med hantverksbakgrund.

Inventera målgrupperna , dvs om det finns tillräckligt många med intresse och lämplighet för yrket bland målgrupperna ungdomar med särskilda behov och utlandsfödda.

Inventera o kartlägga behov av särskild metodik, samverkan vid arbetsplatsförlagd utbildning, speciell metodik för ungdomar med särskilda behov och för utlandsfödda.

Påverka omvärlden så till vida att den skapar en förståelse hos parterna för värdet i de traditionella teknikerna – också när det gäller nybyggnation. Detta är i sin tur en förutsättning för en finansiering av ett större utbildnings- och arbetsmarknadsprojekt.

Inventera förutsättningarna för ett närmare samarbete mellan den reguljära ungdoms- och vuxenutbildningen/SFI och högskolan med inriktning på lokalisering till Haninge.

Problemanalys och behovsanalys

Partnerskapet har bildats för att vi tillsammans erfarit följande problem:

- A. Brist på sökande till byggutbildningar, behov av en bredare ungdomsgrupp där också ungdomar med estetiska intressen kan efterfråga hantverksutbildningar. De ungdomar som utbildas på bygg- och anläggningsprogrammet blir ofta snickare utan den kompetens som behövs för att kunna renovera hur i känsliga kulturmiljöer
- B. Bristande kunskaper om vilka utlandsfödda som har den typ av hantverksbakgrund så att de med mindre kompletteringar kan arbeta med skärgårdens kulturmiljöer
- C. Brist på kunniga hantverkare och handledare med specialkompetens, en åldrande yrkeskår

- D. Brist på hantverks o byggföretag som förstår kulturmiljöfrågorna vilket leder till att man renoverar på ett felaktigt sätt.
- E. Brist på kulturmiljökunskap hos lagstiftande myndigheter vilket gör att regelverket är illa anpassat till kulturmiljöerna

Detta leder till att kulturmiljön förvanskas och inte sköts om med rätt kunnande och rätt material.

Intresset för kulturmiljön har lett till en insikt om att vi måste öppna en ny nisch inom marknaden för hantverkare och vår hypotes är att detta låter sig göra genom att vi kan erbjuda arbetskraft med rätt kompetens.

Vi har i diskussionerna inför förstudien insett att denna typ av arbete som medger stort medinflytande, ofta små arbetsplatser och där man får använda både praktiska och estetiska förmågor kan vara intressant för ungdomar som har behov av närhet till arbetsledning, begriplighet och trygghet – mao ungdomar som är vilse när det gäller sina framtidsval.

Vi är också av den uppfattningen att många utlandsfödda har en intressant hantverksbakgrund men behöver komplettera sina kunskaper med svensk byggtradition varför vi gärna vill rikta oss också till denna grupp. Det har också en betydelse ur integrations synpunkt. Därför vill vi också inventera denna grupp.

Kartläggningar

1. **Marknad** - aktuella planer för renovering av kulturhus inkl. nybyggnation av kompletteringsbebyggelse i kulturmiljöer under de närmaste 5 åren samt i vilken mån det finns en finansiering av detta.
2. **Personalbehov** - hantverksföretagens uppfattning av möjliga uppdrag och vilken kompetens man har behov av och antal personal.
3. **Arbetssökande/elever** med behov av ett arbete präglad av närhet och helhet. För flyktingar – inventering av personer med hantverksbakgrund. Samverkan AF o Samordningsförbundet Östra Södertörn kring rekryteringsbehov. Kartlägga elever som genomfört byggutbildning på Yrkesgymnasiet Fredrik de senaste 4 åren för att utröna om de har behov/önskar kompetensutveckling inom byggnadsvård.
4. **Utbildningsanordnarnas möjligheter** att genomföra utbildning och handledning – personalbehov, egen kompetensutveckling, lokaler o redskap. Utredda möjligheterna att knyta ett starkare band/samverka mellan gymnasium och högskola. Om möjligt starta en högskoleutbildning på Södertörn för att överbrygga bostads och transportproblem för studenterna.
5. **Inventering av inriktningkurserna** på gymnasieskolans bygg- och anläggningsprogram. Vilka kursmoment i vilka kurser kan användas för att profilera ordinarie utbildning mot kulturmiljöer i skärgårdsmiljö och på så sätt öka intresset för eventuell påbyggnadsutbildning? Hur hanterar vi lärlingsutbildning där företaget inte är anslutet till de reguljära byggorganisationerna? (BYN)

Kartläggningarna genomförs genom möten med de olika målgrupperna enligt ovan och genom minnesanteckningar och vid behov även uppföljande enkäter. Sammanställningarna kommer att kommuniceras med de olika intressenterna, branschorganisationer och fackliga organisationer som kvalitetssäkring.

Omvärldsanalys

Kartläggning och bildande av nätverk med byggnadsvårds intresse runt om i Sverige och då även där man förenar traditionellt hantverk med modern teknik. I nätverket finns Trä akademien i Kramfors redan med.

Inventering av om det finns exempel på estetiskt praktiska utbildningar någon annan stans. Carl Malmstensskolan i Linköping? Har detta provats tidigare kan vi lära oss av andra projekt i Sverige? Finns det möjligheter till samverkan över kommun och länsgränserna?

Omfattning/avgränsning

Projektets omfattning beror på den kartläggning som görs av marknaden.

Hur avgränsar vi oss till den ordinarie ungdomsskolan/vuxenutbildningens uppdrag?

Vilka hantverksyrken ska projektet ge kulturmiljökompetens i? Vi ser en prioritering till snickare och målare.

I förstudien måste vi också ta ställning till en geografisk avgränsning. Hur strikta ska vi vara i skärgårdsperspektivet? Arbetshypotes: Det är skärgårdsperspektivet som gör det så unikt och finns i vårt närområde. Ska fler skärgårdskommuner tas in i projektet? (Nynäs, Nacka, Tyresö och Värmdö)

Har vi intresse av samverkan med andra regioner, t.ex. hela Östersjökusten? Transnationellt med andra länder runt Östersjön?

Bland förstudiens initiativtagare finns också ett stort intresse för den påverkan projektet kan ha lokalt för en kunskapsbaserad besöksnäring. Här måste vi diskutera möjligheter men också avgränsningar.

Metoder och arbetssätt

Vår metod i förstudien är att möta parterna, arbeta aktivt genom partnerskapet, ordna konferenser för de olika intressentgrupperna men också träffa olika företrädare och även enskilda personer.

I möten med enskilda intressenter kommer vi att ha en frågemall och vi har också en möjlighet att följa upp genom enkäter.

Dokumentationen görs fortlöpande och det mer principiella offentliggörs direkt genom den hemsida som partnerskapet redan har.

Projektledningen kommer också ta del av de utredningar och forskningsrapporter som finns på området.

Intressent och samverkansanalys

I vår omvärldsanalys inventerar vi och bildar nätverk med andra aktörer med liknande syften och vi kommer att söka kontakt med olika branschorganisationer.

Ett viktigt moment i förprojekteringen är att hitta parter med liknande inriktning.

En avgörande fråga är hur vi organiserar samarbetet mellan arbetsförmedlingen och gymnasieskolan – dvs hur kombinerar vi arbetsmarknadsinsatser och gymnasieutbildning. (Här vill vi ta till oss erfarenheter från EU-projektet KomAn som lyckades involvera den reguljära utbildningssektorn utan att gå in i dess grunduppdrag).

Vilken förändring behövs hos de olika intressenterna?

Vi har som arbetshypotes följande:

Fastighetsägarna måste få utveckla sin beställarkunskap så att man verkligen efterfrågar det som är rätt ur kulturmiljösynpunkt. De måste också lära sig att beräkna kostnader utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Företagen måste få en tydlig bild av vilken kompetens som krävs hos de anställda och vilka arbetsredskap som behövs.

Utbildarna behöver såväl öka sitt kulturmiljö-kunnande som sitt arbetssätt med praktikplatser och pedagogiska helhetsmodeller – samt tidigt tänka på matchning av eleverna.

Lokalsamhället och dess besöksnäring bör utveckla former för att utnyttja hantverksarbetet till att bli en del av ortens besöksnäring, föreläsningar och besök,

1. Hur ser behoven ut hos fastighetsägare

- enskilda mindre fastighetsägare
- större privata fastighetsägare
- skärgårdsstiftelsen o offentliga fastighetsägare, Fastighetsverket mm

2. Vilka företag o hantverksföretag är intresserade av att utveckla sig när det gäller kulturmiljöer? – Vad efterfrågar de? Uppsökande verksamhet o seminarier

- Enmansföretag
- Mindre byggföretag
- Stora byggföretag

3. Vilka grupper kan vara intresserade av att arbeta i detta nygamla hantverksyrke? Kontakt med Haninge kommuns Ungdomsråd och Fredrika Bremergymnasiets olika elevforum och med Arbetsförmedlingen

- Genom kulturmiljöinriktningen kanske också nå en del av dem som väljer estetiska program?
- Genom arbetsförmedlingen och Samordningsförbundet Östra Södertörn får vi en uppfattning om omfattningen av utlandsfödda och långtidsarbetslösa som kan ha intresse av denna estetiskt/praktiska utbildning.

4. Särskilda pedagogiska utmaningar

- Hur kombinerar man kunskaper från så olika utbildningar?
- Matchningsmodeller?
- Hur ser vi till att öka andelen kvinnliga sökande?
- Vad är viktigt med tanke på personer med psyk/neuropsyk.problematik?
- Vilken specialanpassning behövs av utbildningarna för att passa utlandsfödda från olika kulturer?
- Hur ska utbildningen marknadsföras för att nå elever/studerande med intresse för just kulturmiljöer? Prova-på dagar? Inspirationsföreläsningar kvällstid?

5. Vilken ny kunskap behöver lärare i gymnasie- och vuxen/arbets marknads- utbildningar?

Vi inventerar behov och söker kontakter som har kompetens att utbilda.

Projektorganisation

Förvaltande organisation: Fredrik, vid Fredrika Bremer gymnasierna Haninge, Rektor Robert Aspfors.

Projektledare: Jörgen Arnstad

Inom Fredrik finns en ledningsgrupp vari det ingår ekonomisk kompetens

En referensgrupp bildas av intresserade externa aktörer.

Analys av medfinansiering

Under förstudien inventerar vi de olika intressenternas möjligheter och intresse av medfinansiering samt även nationella och regionala bidragssystem/fonder.

Jämställdhet och tillgänglighet

Under förstudien kommer tänkbara målgrupper för arbetsmarknadsinsatserna att kartläggas. Detta kommer att göras med könsuppdelad statistik

Könsuppdelad statistik förbereds för huvudprojektet

- Antal sökande
- Andel som fullföljer utbildningen
- Deltagande i olika praktikinsatser och fördelning på olika delutbildningar

Utöver detta kommer vi att under förstudien ha kontakt med organisationer som har kunskap om unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Vi kommer också att se till tillgängligheten för personer med flyktingbakgrund genom genomgång av tidigare arbetsmarknadsprojekt för flyktingar med bygg- o hantverksbakgrund

Haninge 2014-01-19

Robert Aspfors

Carin Flemström